

Forsikringselskabernes Service Organisations vedtægter

Rådsmødet den 25. august 1999

1. Resumé

Forsikringselskabernes Service Organisation (FSO) har anmeldt foreningens vedtægter med anmodning om erklæring om ikke-indgreb i medfør af konkurrencelovens § 9, subsidiært om fritagelse i medfør af konkurrencelovens § 8, stk. 1, såfremt erklæring om ikke-indgreb ikke kan meddeles.

FSO's formål er at virke som serviceorganisation for medlemsselskaberne især med henblik på at foretage undersøgelser af ejendomme, inden de antages til forsikring, opgørelse af bygningsskader og andre skader, samt at udfærdige tilstandsrapporter.

Vedtægterne har virkning som en horisontal aftale mellem medlemsselskaberne. De indeholder bestemmelser om eksklusiv skadesopgørelse gennem FSO og et opsigelsesvarsel på 12 måneder til en 31. december.

Rådet behandlede 6. april 1999 Taksatorringens (TR) vedtægter, og FSO's anmeldelse minder en del derom. TR's vedtægter blev meddelt fritagelse, dog at udtrædelsesvarslet skulle nedkortes til 6 måneder og enhver udvidelse af medlemskredsen skal indberettes til Konkurrencestyrelsen. Især tre punkter adskiller FSO fra Taksatorringen. For det første er FSO's markedsandel væsentlig mindre end TR's, for det andet består FSO af færre selskaber end TR - FSO-samarbejdet påvirkes derfor stærkere fx ved udmeldelser - og endelig for det tredje arbejder FSO på baggrund af selskabernes individuelle planer for taksationer for hvert år, som svinger en del, mens TR arbejder ud fra faktisk opståede skader, der udviser et nogenlunde stabilt mønster.

Styrelsen finder, at vedtægterne er omfattede af forbudet i konkurrenceloven § 6, stk. 1, hvorfor der ikke kan gives FSO en ikke-indgrebserklæring i medfør af § 9. Bestemmelsen om eksklusiv brug af organisationen kan medføre uniformering af konkurrencen om taksationsopgaver, som også kan mindske priskonkurrencen over for forsikringstagere i forbindelse med fx taksation af skader.

Styrelsen finder, at vedtægterne for FSO kan gives en individuel fritagelse, jf. konkurrenceloven § 8, stk. 1, dog skal opsigelsesvarslet i vedtægternes nedsættes til 9 måneder løbende, jf. §§ 6, stk. 4 og 16, stk. 1, nr. 1. Da en væsentlig udvidelse af medlemskredsen af FSO vil kunne påvirke grundlaget for vurderingen heraf foreslås, at fritagelsen gøres betinget af, at FSO løbende indberetter enhver udvidelse af medlemskredsen til Konkurrencestyrelsen, jf. konkurrenceloven § 8, stk. 3.

2. Afgørelse

- Der kan ikke gives Forsikringselskabernes Service Organisation en ikke-indgrebserklæring efter konkurrenceloven § 9, da foreningens vedtægter er omfattet af forbudet mod konkurrencebegrænsende aftaler i konkurrenceloven § 6, stk. 1.
- Der er herved lagt vægt på, at regler om at benytte samme taksatorer til skadesopgørelse kombineret med en bestemmelse om eksklusiv brug af organisationen kan medføre uniformering af konkurrencen om taksationsopgaverne, som også kan mindske priskonkurrencen over for forsikringstagere i forbindelse med fx taksation af skader.
- Vedtægterne for Forsikringselskabernes Service Organisation kan meddeles en individuel fritagelse efter konkurrenceloven § 8, stk. 1, dog med undtagelse af reglen i vedtægternes § 3d om opsigelse med 1 års varsel til en 31. december.
- FSO skal nedsætte opsigelsesvarslet i vedtægternes § 3d til højst 9 måneder løbende, jf. konkurrenceloven §§ 6, stk. 4 og 16, stk. 1, nr. 1.
- Fritagelsen gives på vilkår af, at enhver udvidelse af medlemskredsen af FSO indberettes til Konkurrencestyrelsen senest 1 måned efter at det ny medlem godkendes af bestyrelsen, jf.

konkurrenceloven § 8, stk. 3.

Fritagelsen gives for en periode på 5 år fra 1. januar 1998, dvs. for perioden indtil den 31. december 2002, jf. konkurrenceloven §§ 8, stk. 3 og 27, stk. 4.

Påbuddet skal være efterlevet senest 3 måneder efter meddelelsen af denne afgørelse, dvs. den 26. november 1999.

3. Sagsfremstilling

3.1. Sagens anledning

Forsikringsselskabernes Service Organisation (FSO) har ved brev af 25. juni 1998 anmeldt foreningens vedtægter, der var gældende den 1. januar 1998, med anmodning om erklæring om ikke-indgreb i medfør af konkurrencelovens § 9, subsidiært om fritagelse i medfør af konkurrencelovens § 8, stk. 1, såfremt erklæring om ikke-indgreb ikke kan meddeles.

Ved brev af 24. marts 1999 har FSO på ny henvendt sig til Konkurrencestyrelsen vedrørende supplerende bemærkninger til anmeldelsen. FSO har anmodet om, at behandlingen af anmeldelsen fremmes, fordi reglerne om udmeldelse har betydning i forbindelse med en forestående edb-investering.

FSO's formål er at virke som serviceorganisation for medlemsselskaberne især med henblik på at foretage undersøgelser af ejendomme, opgørelse af bygningsskader og andre skader, samt at udfærdige tilstandsrapporter.

Medlemmet fremsender opgaver til FSO. FSO kontakter taksatorerne, der vurderer hver skade individuelt og indhenter håndværkertilbud individuelt samt forhandler disse tilbud. Der er ingen bestemmelser om prisnormering i aftalerne, ej heller i FSO's nye edb-system, men det forhold, at medlemmerne benytter de samme taksatorer, medfører, at de ikke forhandler tilbud enkeltvis med håndværkere.

FSO har xx taksatorer ansat, der er bosiddende over hele landet. Der er tale om arkitekter, ingeniører og andre med den fornødne faglige uddannelse, især med hensyn til fast ejendom. Desuden benytter FSO sig af freelance taksatorer.

Ifølge vedtægternes § 3 c betaler medlemsselskaberne et grundbeløb for deres medlemskab samt et honorar pr. ekspedition. Beløbene er fastsat bl.a. på baggrund af selskabernes porteføljer og et budgetteret antal ekspeditioner. Honoraret fastsættes af bestyrelsen. Hvis organisationens likviditet gør det nødvendigt, skal medlemmerne indbetale et i forhold til grundbeløbet fastsat á conto beløb. Over- og underskud tilbagebetales/efteropkræves.

3.2. Sagens parter

FSO er en ikke-overskudsgivende serviceorganisation, hvis medlemmer er 11 små og mellemstore skadesforsikringsselskaber. Der er tale om en forening, som er omfattet af lov om erhvervsdrivende virksomheder, jf. lovbekendtgørelse nr. 546 af 20. juni 1996.

6 af medlemsselskaberne har koncerntilknytning, bl.a. Zurich. Zurich-koncernen havde i 1997 en omsætning på knap 37 mia. CHF (ca. 171 mia. dkr.).¹ Der er i tilfælde af, at der er koncerntilknytning, tale om udenlandske moderselskaber med undtagelse af Plus Forsikring.

FSO havde i 1998 et resultat på xx kr. Dækningsbidraget var xx mio. kr., og heraf blev der afholdt personaleudgifter på xx mio. kr. Årets resultat betales tilbage til medlemsselskaberne. FSO har ingen egenkapital.

3.3. Det relevante marked

3.3.1. Produktmarkedet

Det relevante produktmarked er taksation specielt med hensyn til fast ejendom. FSO foretager byggetekniske undersøgelser af fast ejendom med henblik på selskabernes afgivelse af tilbud på almindelige bygningsforsikringer, vurderer og opgør anmeldte bygge- og tingsskader til brug for selskabernes opgørelser og udarbejder tilstandsrapporter og energimærkninger.

FSO udarbejder endvidere tilstandsrapporter og energimærkninger for andre end medlemsselskaberne. Opgaverne udføres af konsulenter ansat i FSO.

I 1997 blev der i alt udført xx opgaver.

FSO-medlemmernes konkurrenter bl.a. Tryg-Baltica, Topdanmark og Codan beskæftiger i vid udstrækning selv taksatorer eller køber sig til ydelsen andetsteds.

3.3.2. Det geografiske marked

Det anføres i anmeldelsen, at det geografiske marked er Danmark bortset fra Grønland og Færøerne. Taksatorerne dækker hver deres lokale område af Danmark og foretager ikke taksationer i Tyskland eller Sverige. Medlemmerne er forsikringselskaber, der er under tilsyn i Danmark.

Det geografiske marked er Danmark.

3.3.3. Parternes stilling på det relevante marked

Ifølge FSO findes der ingen oplysninger om den samlede årlige omsætning af de i anmeldelsen omhandlede taksationer.

Antager man, at alle forsikringselskaber anvender taksationsydelser nogenlunde svarende til deres bruttopræmieindtægter, kan man få et skøn over markedsstillingen ud fra præmieindtægterne.

Opgjort efter bruttopræmieindtægterne har FSO's medlemmer således en markedsandel på ikke over 10 %. Dette tal må imidlertid antages at undervurdere de aktuelle markedsandele på taksationsmarkedet.

Hvis markedet for taksation lægges til grund for beregningerne af markedsandelene, vil FSO's konkurrenter med egne, fastansatte taksatorer ikke vil blive en del heraf, da de ikke opererer direkte på markedet. FSO's medlemmer vil ikke uden samtykke fra deres konkurrenter kunne engagere deres taksatorer og omvendt vil disse heller ikke uafhængigt af FSO kunne benytte serviceorganisationens ansatte. En beregning ud fra bruttopræmieindtægterne inkluderer imidlertid alle selskaber uanset om de har egne taksatorer. FSO's markedsandel vil blive væsentligt større, når markedet bliver mindre end beregnet ud fra bruttopræmieindtægterne.

FSO's konkurrenter er ud over landsdækkende selskaber med egne taksatorer en række lokale/regionale selskaber. Disse selskaber har ingen interesse i at være med i en landsdækkende organisation, men de befinder sig konkurrencemæssigt på samme marked som FSO.

Uanset at FSO's (aktuelle) markedsandel således er væsentligt højere end 10 %, skal de potentielle konkurrenter tillægges en vis betydning, da de vil kunne blive aktuelle konkurrenter ved fx at etablere samme system som FSO eller tilbyde deres ydelser eksternt. De interne taksatorers betydning skal således ikke undervurderes, da de faktisk servicere en stor del af markedet, som FSO ikke har adgang til, men som FSO potentielt ville kunne servicere. Ved at afgrænse markedet på baggrund af den potentielle konkurrence skønnes FSO at have en markedsandel på ikke over 10 %.

FSO's markedsandel skal endvidere sammenholdes med Tryg-Balticas² godt 16 %, Topdanmarks

knap 11 %, Codans knap 11 % og Alm. Brands godt 6 % (beregnet på baggrund af bruttopræmierne på det samlede marked for skadesforsikring)³.

3.4. Mulige konkurrencebegrænsninger i FSO's vedtægter

3.4.1. § 3a optagelse af nye medlemmer:

Bestyrelsen skal godkende optagelse af medlemmer. Det fremgår ikke på baggrund af hvilke kriterier, dette sker. Der må være andre muligheder for udenforstående ikke-medlemmer til at få foretaget taksationer til konkurrencedygtige priser, men hvis FSO er vigtig for små selskaber, der ikke selv har råd til et taksationskorps, så kunne en nægtelse være konkurrencebegrænsende. FSO har oplyst, at alle interesserede forsikringsselskaber kan blive medlemmer. Hvis et af de store selskaber ønsker at blive medlem, kan det dog ske, at bestyrelsen ikke uden videre kan godkende medlemsskabet, da FSO er beregnet for mindre forsikringsselskaber, som ikke har mulighed for at foretage taksation ved egne taksatorer.

3.4.2. § 3b brug af organisationen:

Medlemmerne er forpligtede i følge vedtægterne til at benytte alle de i § 2 nævnte ordninger (jf. afsnit 3.3.1.) til alle sager, der kræver taksation. Kun i særlige tilfælde kan de benytte andre.

Det er op til det enkelte medlem, om det vil have en skade takseret (via FSO) eller ej. Men såfremt der ønskes taksation, da skal denne ske via FSO.

3.4.3. § 3d udmeldelse:

Udmeldelse kan ske med 1 års varsel til en 31. december. På nuværende tidspunkt kan opsigelsesfristens længde således blive op til 24 måneder.

Endvidere er der i § 3d en bestemmelse om, at de øvrige medlemsselskaber ved et medlems opsigelse inden en måned har ret til at træde ud af organisationen på samme tidspunkt som det opsigende selskab.

FSO har meddelt styrelsen, at de er villige til at ændre opsigelsesvarslet til 9 måneder løbende. Et varsel på 9 måneder skønnes af foreningen at være nødvendigt for at kunne efterkomme bl.a. opsigelsesvarsler over for taksatorer, jf. nedenfor. FSO mener at have et behov for et længere varsel end 6 måneder.

3.5. Taksatorringens vedtægter

Konkurrencerådet har vurderet Taksatorringens vedtægter.⁴ Taksatorringen (TR) foretager skadesopgørelser for medlemsselskaberne og forhandler prisen med autoværkstederne ved forsikringsskader. TR består af 36 små og mellemstore automobilforsikringsselskaber og dækker ca. 25 % af markedet for automobilforsikring.

Medlemsselskaberne er forpligtet til at lade samtlige deres skadesopgørelser foretage af TR, hvorfor Konkurrencerådet fandt, at længden af opsigelsesvarslet på op til 21 måneder indebar en begrænsning, som gik ud over, hvad der er nødvendigt for, at Taksatorringen kan fungere.

Konkurrencerådet meddelte Taksatorringen en individuel fritagelse i medfør af konkurrenceloven § 8, stk. 1, dog skulle medlemmerne kunne udtræde af Taksatorringen med højst 6 måneders varsel, og enhver udvidelse af medlemskredsen skal indberettes til Konkurrencestyrelsen.

Der blev ved afgørelsen lagt vægt på, at TR medfører en mere rationel ressourceanvendelse i forbindelse med skadesopgørelsen, letter de mindre forsikringsselskabers adgang til markedet, øger udbuddet af automobilforsikringer og dermed skaber en konkurrencemæssig modvægt til de store automobilforsikringsselskaber. Et opsigelsesvarsel på 6 måneder blev anset for tilstrækkeligt til, at TR kan foretage de dispositioner af personalemæssig karakter, som et eller flere selskabers udtræden måtte nødvendiggøre.

3.6. FSO og Taksatorringen

FSO adskiller sig fra TR ved at have en medlemskreds, der er væsentligt mindre end TR's. Antallet af medlemmer spiller en rolle ved vurderingen af udtrædelsesreglerne, da de tilbageværende medlemmer alt andet lige påvirkes stærkere ved udtræden, jo færre medlemmer, der er. FSO's markedsandel på ikke over 10 % er svagere end TR's på 25 %, hvorfor de i højere grad vil påvirkes af udmeldelser.

En anden forskel er, at TR's opgaver er stabile i antal. TR foretager skadeopgørelser, når forsikringsbegivenheden er indtruffet. TR foretager ikke forundersøgelser af biler, som FSO fx kan vælge at gøre for huse inden antagelse til forsikring. Politiske ændringer i TR-selskabernes strategier vil næppe kunne påvirke TR, og der vil i øvrigt næppe være tale om strategiændringer i TR, da alle skader takseres.

Udsvingene i FSO's opgaver primært ligger i undersøgelserne, hvorimod skadesdelen ligger stabilt (som hos TR). Undersøgelserne udgør godt og vel halvdelen af FSO's opgaver. FSO er følsom overfor disse udsving, da de opererer på baggrund af de budgetterede antal opgaver medlemmerne sender ind.

M.a.o. påvirkes FSO af selskabernes antal og strategier, mens TR påvirkes af antallet af skader.

For det tredje forhandler FSO's taksatorer individuelt med håndværkere for de enkelte selskaber, mens TR optræder som ét selskab over for værkstederne. Herved opnår TR's mange små virksomheder en forhandlingsstyrke, der gør det muligt for dem at konkurrere med branchens store selskaber, men der opstår tilsvarende en mulighed for en uniformering af priserne. FSO's taksatorer arbejder (om end i FSO-regi) individuelt for de forskellige medlemmer, følger deres instrukser og vurderingspolitikker⁵. Det er således ikke forhandlingsstyrken, der er nøgleordet for FSO, men derimod stordriftsfordelene ved ordningen.

Således er der, uanset at de to foreninger umiddelbart ser ens ud, visse forskelle.

4. Vurdering

Alle medlemmerne af FSO driver selvstændig erhvervsvirksomhed. Vedtægterne kan derfor tages til bedømmelse efter konkurrenceloven § 6. Der gælder ikke nogen undtagelser eller fritagelser i henhold til EU-regler, jf. § 4, og vedtægterne gælder uden for koncernforhold, jf. § 5.

Vedtægterne er ikke omfattet af bagatelreglerne i konkurrenceloven § 7, stk. 1, allerede fordi medlemsselskabernes samlede omsætning overstiger 1 mia. kr.

4.1. Konkurrenceloven § 6

Spørgsmålet er, om der foreligger en konkurrencebegrænsende vedtagelse inden for en sammenslutning af virksomheder som omfattet af konkurrenceloven § 6, stk. 1, jf. stk. 3, eller om der kan meddeles FSO en erklæring om ikke-indgreb efter konkurrenceloven § 9.

Ifølge FSO's vedtægter er foreningens formål at virke som serviceorganisation for medlemsselskaberne især med henblik på at foretage undersøgelser af ejendomme, opgørelse af bygningsskader og andre skader, samt at udfærdige tilstandsrapporter.

Vedtægterne har således virkning som en horisontal aftale mellem medlemsselskaberne om fælles skadesopgørelse. Endvidere har vedtægterne karakter af en eksklusiv aftale om skadesopgørelse gennem FSO, jf. § 3b. Det er alene i undtagelsestilfælde muligt for selskaberne at benytte andre taksatorer. Medlemsselskaberne kan ikke samarbejde med andre taksatorer, som er mindre omkostningskrævende, eller som arbejder efter andre vurderingsmetoder.

Det forhold at selskaberne bruger samme taksatorer kombineret med eksklusiviteten i vedtægterne kan derved medføre en uniformering af et konkurrencemoment, og det kan mindske priskonkurrencen over for forsikringstagerne i forbindelse med fx taksation af skader.

Der er som udgangspunkt tale om en vedtagelse som omfattet af konkurrenceloven § 6, stk. 2, nr. 1, jf. stk. 3 hvorfor der ikke vil kunne meddeles FSO en erklæring om ikke-indgreb efter konkurrenceloven § 9.

4.2. Konkurrenceloven § 8

Spørgsmålet er herefter, om vedtægtsbestemmelserne kan opnå en individuel fritagelse efter § 8. For at opnå en individuel fritagelse i medfør af konkurrenceloven § 8 skal alle 4 betingelser i stk. 1 være opfyldte.

Ifølge **nr. 1** skal aftalen bidrage til at styrke effektiviteten i produktionen eller distributionen af varer eller tjenesteydelser. Det må vurderes, at FSO's taksationskorps medfører en mere rationel ressourceanvendelse, end hvis de enkelte selskaber selv skulle oprette og bekoste et eventuelt landsdækkende taksatorkorps. Eksistensen af FSO letter de mindre forsikringsselskabers adgang til markedet og skaber på denne måde en konkurrencemæssig modvægt til de store forsikringsselskaber.

Betingelsen i nr. 1 anses for opfyldt.

Ifølge **nr. 2** skal forbrugerne sikres en rimelig andel af fordelene ved vedtagelsen. Et landsdækkende taksatorkorps letter takseringen. FSO og FSO's medlemmer har beskedne markedsandele, og der må i øvrigt antages at være en sådan grad af konkurrence på markedet at fordelene ved FSO gives videre til forbrugerne.

Betingelsen i nr. 2 anses for opfyldt.

Ifølge **nr. 3** må vedtægterne ikke pålægge virksomheden begrænsninger, som er unødvendige for at nå målet med dem. I vedtægterne er der flere bestemmelser, der eventuelt kan være unødvendige.

Særligt er der eksklusivbestemmelsen i § 3b kombineret med opsigelsesvarslet på 12 måneder til en 31. december i § 3d.

Medlemmerne er forpligtede til at lade FSO foretage taksation, såfremt der skal takseres. I denne forbindelse er det underordnet, at det i særlige tilfælde er muligt at benytte andre.

FSO har i anmeldelsen anført, at bestemmelsen er begrundet i den omstændighed, at FSO som sin altovervejende udgift har personaleomkostninger til taksatorerne. For at foreningen skal kunne fungere hensigtsmæssigt er det nødvendigt med en fast stab af taksatorer. Taksatorerne har som hovedregel et opsigelsesvarsel på 6 måneder. Det kan derfor anføres, at det kan være nødvendigt med langtidsplanlægning i forbindelse med FSO's virke, dvs. et opsigelsesvarsel af en vis længde, så korpset konstant er tilpasset behovet.

Eksklusivbestemmelsen sikrer, at taksatorkorpset udnyttes effektivt og gør det på den anden side også muligt at planlægge, således at medlemmerne kan være sikre på at have en taksator til rådighed med kort varsel.

Det må på denne måde antages, at eksklusiviteten er nødvendig for foreningens virke, når eksklusiviteten ikke strækker sig længere end til, at medlemmerne kan melde sig ud af foreningen, såfremt de ønsker at få takseret på anden måde, og at det kun er de skader o.l., selskaberne ønsker at få takseret, der skal via FSO, og ikke at alle skader o.l. skal takseres, uanset om der er behov herfor.

Derved må opsigelsesvarslet på 12 måneder til et kalenderårs udgang som udgangspunkt anses for længere end nødvendigt, jf. også rådets afgørelse om Taksatorringens vedtægter.

Et opsigelsesvarsel på 12 måneder til en 31. december (op mod 24 måneder i alt) binder selskaber, der ønsker at udtræde af samarbejdet, unødvendigt længe til FSO.

Som allerede nævnt har FSO meddelt Konkurrencestyrelsen, at FSO er indstillet på at ændre opsigelsesvarslet til 9 måneder løbende.

FSO begrundet dette med, at FSO's virksomhed og dermed antallet af taksatorer afhænger af, hvor mange opgaver de enkelte selskaber vælger at fremsende til FSO. Antallet af opgaver afhænger af de enkelte selskabers politik på området: hvad og hvornår, de vil have en bygning/en skade takseret. Selskaberne har alle forskellige politikker. Således bliver FSO's virksomhed følsom overfor udsving i selskabernes politikker og strategier.

Antallet af taksatorer kan svinge en del fra år til år. For alle selskaberne under et sker der en vis udjævning, men alligevel er der to gange inden for de seneste 6 år set et aktivitetsfald på godt 20 %.

Selskaberne skal årligt meddele FSO det forventede antal taksationer. FSO vil kunne planlægge herefter og tilpasse sin kapacitet. Men hvis der sker udmeldelser med meget kort opsigelsesvarsel, vil FSO kunne få vanskeligt ved at gennemføre de fornødne kapacitetstilpasninger. Det spiller i den forbindelse en rolle, at udmeldelse af ét medlem udløser en ret til for de øvrige at udtræde med samme varsel. Udtræder fx to medlemmer, kan det udløse en aktivitetsnedgang på 20-30 %. I 1993 måtte FSO foretage en kollektiv afskedigelse af 14 taksatorer som følge af aktivitetsnedgang. Afskedigelsesforløbet efter reglerne i lov om varsling mv i forbindelse med afskedigelser af større omfang (beregninger, forhandlinger, medarbejdermøder m.m.) tog 9 måneder.

Såfremt et eller flere selskaber melder sig ud af FSO, må et lignende forløb kunne påregnes. Som nævnt ovenfor er FSO's altovervejende udgift personaleomkostninger til taksatorerne. Hovedparten af disse har et opsigelsesvarsel på 6 måneder. I praksis vil en lignende afskedigelsesprocedure næppe kunne gennemføres med et kortere varsel end 9 måneder.

I sagen om Taksatorringens vedtægter fik TR en individuel fritagelse efter at opsigelsesvarslet var nedsat til 6 måneder løbende. Som anført i afsnit 3.6. er der forskel på de betingelser TR og FSO opererer under. En udmeldelse af FSO vil betydeligt lettere end for TR udløse en procedure efter lov om varsling mv i forbindelse med afskedigelser af større omfang, da et eller flere selskabers udmeldelse af FSO hurtigere påvirker behovet for taksation og dermed antallet af taksatorer.

FSO kunne opbygge en reserve til at imødegå (uventede) tab. Organisationen har imidlertid ikke nogen egenkapital, men vil skulle tilvejebringe den gennem bidrag fra medlemmerne.

Et opsigelsesvarsel på 9 måneder kan herefter anses som nødvendigt for FSO, og vil kunne opfylde betingelsen i nr. 3. Derimod kan det gældende opsigelsesvarsel på 12 (24) måneder ikke anses for nødvendigt.

Ifølge **nr. 4** må vedtægterne ikke give virksomhederne mulighed for at udelukke konkurrencen for en væsentlig del af de pågældende tjenesteydelser.

Vedtægterne ses ikke at kunne udelukke konkurrencen, særligt henset til selskabernes markedsandel af præmieindtægterne på ikke over 10 % tilsammen.

Det vil for ikke-medlemmer af foreningen være muligt at købe serviceydelsen taksation andetsteds, fx hos freelancere, ligesom FSO i enkelte tilfælde selv gør.

Væsentlige udvidelser af FSO's medlemskreds vil indebære en styrkelse af FSO's markedsposition, hvilket forstærker den potentielle risiko for en uniformering af konkurrencen på markedet for taksation specielt med hensyn til fast ejendom, og som i værste tilfælde kan give FSO mulighed for at udelukke af konkurrencen på en væsentlig del af markedet på baggrund af eksklusivbestemmelsen i § 3b. En væsentlig udvidelse/styrkelse af FSO kan kræve en fornyet bedømmelse af, om betingelsen i § 8, stk. 1, nr. 4, fortsat er opfyldt.

Betingelsen i nr. 4 anses herefter med FSO's nuværende medlemskreds og markedsposition for opfyldt.

4.3. Konklusion

FSO's vedtægter er omfattet af forbudet mod konkurrencebegrænsende aftaler i konkurrenceloven § 6, stk. 2, nr. 1, jf. stk. 3. Der kan derfor ikke meddeles FSO en ikke-indgrebserklæring i medfør af konkurrenceloven § 9.

Betingelserne i konkurrenceloven § 8, stk. 1, nr. 1, 2 og 4 for at meddele en individuel fritagelse må anses for opfyldte.

Da medlemsselskaberne er forpligtet til at lade samtlige deres skadesopgørelser foretage af FSO, indebærer længden af opsigelsesvarslet på 12 måneder til en 31. december i FSO's vedtægter en begrænsning, der er unødvendig for, at målet med FSO's vedtægter kan nås, jf. § 8, stk. 1, nr. 3.

På den baggrund må det vurderes, at FSO's vedtægter i medfør af konkurrencelovens § 8, stk. 1, kan fritages fra forbudet i § 6, stk. 1, dog med undtagelse af reglen i vedtægternes § 3d om opsigelse med 1 års varsel til en 31. december.

Opsigelsesvarslet skal nedsættes til højst 9 måneder løbende, jf. konkurrenceloven §§ 6, stk. 4 og 16, stk. 1, nr. 1.

Fritagelsen meddeles for en periode på 5 år fra 1. januar 1998, dvs. for perioden indtil den 31. december 2002, jf. konkurrenceloven § 8, stk. 3.

FSO's vedtægter bestod ved konkurrencelovens ikrafttræden den 1. januar 1998, og vedtægterne er anmeldt inden den 1. juli 1998 med henblik på fritagelse efter § 8, stk. 1. Vedtægterne er dermed omfattet af overgangsbestemmelsen i § 27, stk. 4.

Påbuddet skal være efterlevet senest 3 måneder efter meddelelsen af denne afgørelse, dvs. den 26. november 1999.

Væsentlige udvidelser af FSO's medlemskreds vil medføre en styrkelse af FSO's markedsposition, hvilket indebærer en potentiel risiko at konkurrencen på markedet for taksation specielt med hensyn til fast ejendom kan udelukkes i strid med § 8, stk. 1, nr. 4, jf. også Konkurrencerådets afgørelse af 6. april 1999 vedrørende Taksatorringens vedtægter.

For at Konkurrencestyrelsen kan følge udviklingen på markedet gives den individuelle fritagelse på vilkår af, at væsentlige udvidelser i FSO's medlemskreds indberettes til styrelsen, jf. konkurrenceloven § 8, stk. 3.

Det præciseres i den forbindelse over for FSO, at fritagelsen kan ændres eller tilbagekaldes, jf. konkurrencelovens § 8, stk. 5, nr. 1, såfremt der sker væsentlige ændringer i FSO's markedsposition eller medlemskreds.

1 Kursen den 26. juli 1999, 100 CHF = 463,62 dkr.

2 Tallene er 1997-tal - der er ikke taget hensyn til fusionen mellem Tryg-Baltica og Unidanmark.

3 Kilde: Forsikringsoplysningen, Statistik 1998 (Finanstilsynet 1997).

4 Afgørelse af 6. april 1999.

5 FSO-taksatorerne er pålagt tavshedspligt mht. alle forhold, der vedrører de enkelte medlemsselskabers forhold.